

Het Nederlands Kanker Instituut - Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis

100 jaar onderzoek en behandeling op topniveau

NKI-AVL

Het Nederlands Kanker Instituut
Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis

Inhoud

Voorwoord	1
Het NKI-AVL als behandelaar	2
Het NKI-AVL als onderzoeksinstituut	6
Het NKI-AVL als opleider	10
Het NKI-AVL als werkgever	14
Het NKI-AVL als goed doel	18
100 jaar ervaring	22
Onze ambitie	24
Contact	25

Welkom

in het Nederlands Kanker Instituut – Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis

Het Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis in Amsterdam is gespecialiseerd in de behandeling van patiënten met kanker. Wij zijn een oncologisch expertisecentrum: we behandelen patiënten volgens de laatste inzichten en we begeleiden hen bij het ziekteproces. Wij zijn er voor de patiënt.

Maar wij zijn méér dan alleen een ziekenhuis: we zijn ook het Nederlands Kanker Instituut. Daar wordt op het hoogste niveau onderzoek gedaan naar de achtergronden van kanker en naar nieuwe mogelijkheden voor diagnostiek en behandeling. Het Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis en het Nederlands Kanker Instituut zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. We korten onze naam af tot NKI-AVL.

Het NKI-AVL is een kennisinstituut. Wij zijn een uitstekende opleidingsplaats voor specialisten, oncologieverpleegkundigen en radiotherapeutisch laboranten.

Onlangs zijn we verkozen tot een van de vijftientig beste werkgevers van Nederland. Daar zijn we trots op. Onze tweeduizend medewerkers zijn ambitieus, betrokken, gedreven en enthousiast. Dat is merkbaar aan de sfeer.

Sinds kort mogen wij ons ook als ‘Goed Doel’ voorstellen. Uw donaties, giften, en sponsoring zijn broodnodig om het kankeronderzoek van internationaal topniveau in stand te houden.

Met deze brochure hopen wij u een beeld te geven van de activiteiten van ons instituut. Op onze website www.nki.nl vindt u meer informatie. Daar is ook informatie beschikbaar voor wetenschappers.

Het NKI-AVL als behandelaar

“U bent hier in goede handen.”

Het NKI-AVL als behandelaar

Veel mensen met een verhoogd risico op kanker of die de diagnose kanker hebben gekregen, willen voor controle en behandeling naar het NKI-AVL. Wij zijn het enige zelfstandige ziekenhuis waar uitsluitend patiënten met kanker worden behandeld. Onze medici zijn gespecialiseerd in specifieke deelgebieden van de oncologie.

Vruchtbare samenwerking

Dankzij samenwerking met andere (internationale) onderzoeksinstituten zijn er veel nieuwe behandelingen ontwikkeld. Zoals de inmiddels veelbesproken *micro-array techniek* waarmee kan worden bepaald hoe groot het risico is dat borstkanker na een aantal jaren terugkeert. Daardoor is er een betere behandeling mogelijk. Om de techniek breed beschikbaar te maken voor patiënten hebben medewerkers van het NKI-AVL een nieuw bedrijf opgericht dat deze *micro-array diagnostiek* aanbiedt. Een toenemend aantal ziekenhuizen maakt daar gebruik van.

Een andere specialistische behandeling is de HIPEC (Hypertherme Intraperitoneale Chemotherapie), bestemd voor patiënten die dikke darmkanker hebben met uitzaaiingen in buikholte en buikvlies. HIPEC bestaat uit een operatie waarbij de tumor en eventueel aangetast weefsel uit de buik wordt weggesneden. Vervolgens wordt de buikholte gespoeld met een cytostaticamengsel. Zo worden resterende kankercellen op het buikvlies gedood.

Snel duidelijkheid

Mensen bij wie de ziekte kanker wordt vermoed, willen zo snel mogelijk zekerheid. Daarom heeft het NKI-AVL een aantal zogenaamde *poli's voor sneldiagnostiek* opgericht. Daar is alles erop gericht om patiënten zo snel mogelijk te laten weten waar zij aan toe zijn. 's Ochtends meldt u zich op de polikliniek waar een aantal onderzoeken worden gedaan. De onderzoeksuitslagen worden uitvoerig besproken met de patholoog, chirurg, radiotherapeut, radioloog, internist, oncologieverpleegkundige en met paramedici. Vervolgens wordt een eerste behandelplan opgesteld.

Na deze zogenaamde *multidisciplinaire bespreking* wordt de uitslag van de onderzoeken en het behandelplan met de patiënt doorgesproken. Nog dezelfde dag weet u waar u aan toe bent. Poli's voor sneldiagnostiek zijn er voor borstkanker, prostaatkanker, longkanker, kanker in het hoofd/halsgebied en voor gynaecologische tumoren. Op www.nki.nl leest u hoe u hiervoor een afspraak kunt maken.

Kwaliteit van leven

Het NKI-AVL kent een multidisciplinaire aanpak: specialisten van verschillende disciplines zijn betrokken bij uw behandeling. Bovendien is er aandacht voor de beleving van de patiënt. De diagnose kanker kan een enorme impact hebben op het leven van patiënten en hun naasten. Daar is elke zorgverlener in het NKI-AVL zich van bewust. Samen blijven wij zoeken naar nieuwe methoden en technieken die de genezingskansen bevorderen en die de kwaliteit van leven voor onze patiënten verhoogt. Hoewel de overlevingskansen per tumorsoort verschillend zijn, overleeft inmiddels meer dan de helft van alle patiënten met kanker. De laatste jaren is er ook veel meer aandacht voor nazorg en revalidatie, en voor thema's als *terugkeren naar het werk* en *kanker en seksualiteit*. Daarvoor zijn speciale poliklinieken opgericht waar specialisten u verder kunnen begeleiden.

Een andere specialisatie in het NKI-AVL is Photo Dynamische Therapie (PDT): lichttherapie waarbij een lichtgevoelige stof (Foscan) wordt toegediend. De combinatie van Foscan, laserlicht en zuurstof leidt ertoe dat bloedvaten in de tumor dichtslibben. Daardoor treedt celdood op en sterft de tumor af. Omdat er geen littekenweefsel ontstaat, wordt PDT met name toegepast bij patiënten met een kleine oppervlakkige tumor in het hoofd/halsgebied en bij patiënten met oppervlakkige huidtumoren.

Ook wordt PDT toegepast als radiotherapie en chirurgie niet meer mogelijk zijn.

Het NKI-AVL kent bovendien meerdere operatiemethoden. Zo worden patiënten met prostaatkanker geopereerd met behulp van een operatierobot. Die stelt de chirurg in staat om met grote precisie en weinig schade de tumor weg te snijden.

Voor veruit de meeste behandelingen en technieken geldt dat er in het NKI-AVL veel expertise is opgebouwd. Onze artsen zijn gespecialiseerd in deelgebieden binnen de oncologie. Ze werken intensief samen met wetenschappers. Dat leidt tot veel kennis, ruime ervaring, en dus tot de best mogelijke behandelingen.

Persoonlijke benadering

In het NKI-AVL is alles erop gericht de patiënten zo goed mogelijk te begeleiden tijdens hun behandeling. Patiënten die opgenomen worden, hebben elk hun eigen verantwoordelijk verpleegkundige bij wie ze terecht kunnen met al hun vragen. Ook na ontslag kunt u voor vragen contact opnemen met de polikliniek, de verpleegafdeling en/of de behandelend arts of verpleegkundig specialist. Ze kennen uw ziektegeschiedenis, dus u hoeft niet steeds opnieuw uw verhaal te vertellen aan nieuwe zorgverleners en er kan snel gehandeld worden.

Radiotherapie in het NKI-AVL

Een tumor kan doorgaans op drie manieren worden 'aangevallen': door middel van chirurgie (snijden), chemotherapie (medicatie) of radiotherapie (straling). Een combinatiebehandeling behoort ook tot de mogelijkheden. Bij radiotherapie worden de tumorcellen door middel van radioactieve straling vernietigd of geremd in hun groei. Het gevaar bestaat dat die straling ook omliggend gezond weefsel schaadt. De kunst is dát te voorkomen. Het NKI-AVL herbergt een van de grootste radiotherapeutische centra in Nederland. We beschikken over de meest geavanceerde bestralingstoestellen. Daardoor kunnen onze radiotherapeuten met uiterste precisie het te bestralen gebied bepalen waardoor in veel gevallen de stralingsdosis kan worden verhoogd. Gezond weefsel blijft gespaard en de kans op genezing neemt toe.

Verblijf in het NKI-AVL

Het vernieuwde ziekenhuis is een aantal jaren geleden geopend door Hare Majesteit Koningin Beatrix. Op de verpleegetages zijn uitsluitend één- en tweepersoonskamers die allemaal zijn voorzien van een eigen badkamer en een eigen internetaansluiting. Patiënten kunnen aan een buffet in het patiëntenrestaurant zelf hun menu samenstellen. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de sfeer; u zult veel kunst in het gebouw aantreffen. Bovendien is er voor patiënten van de dagbehandeling en familie van opgenomen patiënten de mogelijkheid om relatief goedkoop in het Gasthuis te overnachten.

Dit betekent voor u

- In het NKI-AVL werken onderzoekers en artsen nauw met elkaar samen. Daardoor bereiken onderzoeksresultaten snel de kliniek.
- De ontwikkelingen op het gebied van kankerbehandeling hebben zich de laatste decennia in een rap tempo voltrokken. Om deze ontwikkelingen bij te kunnen houden, hebben onze oncologen zich gespecialiseerd in één type kanker.
- Het NKI-AVL heeft specialisten op het gebied van borstkanker, prostaatkanker, longkanker, darmkanker, hoofd/halskanker, hersentumoren en andere tumorsoorten. Overigens worden niet alle vormen van kanker behandeld in het NKI-AVL. Meer informatie hierover vindt u op onze website www.nki.nl.
- In het NKI-AVL worden patiënten behandeld volgens de laatste inzichten en met de nieuwste behandeltechnieken.
- Het NKI-AVL beschikt over veel specialistische behandelingen, waaronder Photo Dynamische Therapie.
- In veel gevallen is bestraling een belangrijk onderdeel van de kankerbehandeling. De afdeling Radiotherapie van het NKI-AVL maakt gebruik van de meest geavanceerde computergestuurde bestralingsmethoden en doet dat met *state-of-the-art* bestralingstoestellen.

Het NKI-AVL als onderzoeksinstituut

“Indrukwekkend
onderzoek verrichten,
dat is waar ik hard
aan werk.”

Het NKI-AVL als onderzoeksinstituut

Om kanker goed te kunnen behandelen, is het belangrijk te weten hoe cellen werken en hoe kanker ontstaat. Het NKI-AVL doet hier uitgebreid onderzoek naar. Ondersteund door geavanceerde faciliteiten proberen onderzoekers op verschillende terreinen de kankercellen te slim af te zijn.

Personalized medicine

Kankercellen kunnen ongevoelig zijn voor bepaalde medicijnen of kunnen na verloop van tijd resistent worden. In zo'n geval falen bepaalde behandelmethoden of geneesmiddelen. Het NKI-AVL doet onderzoek naar de oorzaken van resistentie. Bijvoorbeeld bij een vorm van borstkanker waarbij oestrogeen een rol speelt. Dit lichaamseigen hormoon kan via de oestrogeenreceptor -een soort antenne in de cel- aan DNA binden. Daardoor kan de groei van borstkankercellen worden gestimuleerd. Het geneesmiddel tamoxifen is een antihormoon dat voorkomt dat uitgezaaide borsttumorcellen gaan groeien. Tamoxifen vervormt de oestrogeenreceptor, zodat die geen oestrogeen meer kan binden.

Bij een deel van de vrouwen ontstaan echter toch uitzaaiingen; de vrouwen zijn kennelijk ongevoelig voor tamoxifen. Onderzoeker Rob Michalides wil weten waarom en bij wie het middel wel of niet werkt, zodat we in de toekomst kunnen voorspellen welke vrouwen wel en welke vrouwen geen baat hebben bij een behandeling met tamoxifen.

Twintigduizend genen

Vergelijk het DNA in een celkern met een spaghetti'sliert van zo'n tienduizend kilometer lang die in een basketbal is gepropt. De sliert raakt ongetwijfeld in de knoop. DNA is twee meter lang en zit in een celkern met een doorsnee van een vijfduizendste millimeter. Toch raakt het nooit in de knoop. DNA is het genetisch materiaal dat activiteiten in cellen regisseert. Bij de mens is het verdeeld in ongeveer twintigduizend genen die de cel instructies geven. Als een cel zich deelt, moet eerst een identieke kopie van het DNA gemaakt worden. Miljoenen codes worden nauwkeurig gekopieerd, zodat ook de nieuwe cel weer de juiste instructies krijgt. Bij dat proces kan wel eens iets fout gaan. De kleinste verandering kan leiden tot andere activiteit in de cel. Dat kan de aanzet zijn om een kanker cel te worden.

Onderzoek naar genen

Kankercellen delen ongecontroleerd en de communicatie met andere cellen is verstoord. Soms gaat zo'n cel door het lichaam zwerven, nestelt zich elders en begint te delen. Er is een uitzaaiing gevormd. Daarom is kanker nog vaak dodelijk. Ons researchinstituut doet fundamenteel onderzoek naar genen en hun functie. Welke genen zijn verantwoordelijk voor welk soort kanker? Waar kan het misgaan, waarom gaat het mis en hoe reageert het lichaam op veranderingen in de cel? Door bepaalde genen via slimme technieken aan of juist uit te schakelen, kunnen we de werking ervan achterhalen. Een van de manieren om dat te doen is RNA-interferentie (RNAi). Het NKI-AVL heeft inmiddels een reeks bibliotheken met 'RNAi-recepten' waarmee elk van de twintigduizend genen specifiek kan worden uitgezet. Daarmee kunnen we óók achterhalen of uitschakelen van zo'n gen met een medicijn zinvol zou kunnen zijn als behandeling. Behalve onderzoek op moleculair, cel- en proefdier niveau doen wij ook bijvoorbeeld epidemiologisch onderzoek -onderzoek naar het vóórkomen van kanker- en onderzoek naar de psychosociale gevolgen.

Samen met Wilbert Zwart -een van de veelbelovende jonge onderzoekers van het NKI-AVL- koppelde Rob Michalides verschillende fluorescerende stoffen aan de receptor. Zo slaagden ze erin vast te stellen of de oestrogenreceptor vervormd werd of niet. Hun test kan dus onder laboratoriumomstandigheden voorspellen of tamoxifen wel of niet werkzaam is. Translationeel onderzoeker Marleen Kok ging vervolgens na of dit kon worden geverifieerd bij reeds behandelde patiënten. Dat bleek inderdaad het geval. De analysemethode zal nu in een onafhankelijke groep patiënten worden uitgetest. We verwachten dat we in de toekomst jaarlijks ongeveer de helft van de tweeduizend vrouwen in Nederland die ongevoelig blijken te zijn voor tamoxifen een ander middel kunnen adviseren. *Personalized medicine*, een behandeling op maat: het juiste middel voor elke patiënt.

Samenwerking

Er is intensieve samenwerking met wetenschappers uit andere onderzoeksinstituten, nationaal en internationaal. Samen met hen vormen wij onderzoeksscholen en netwerken van topinstituten. Samenwerking is essentieel. Binnenshuis bestaat er nauwe samenwerking tussen research en het ziekenhuis. Zodra wij in het laboratorium hebben aangetoond dat een bepaalde behandeling inderdaad effectief is in celkweken of in dierlijke modelsystemen, streven wij ernaar deze kennis zo snel mogelijk uit te testen in de kliniek. Daar wordt gekeken of de patiënt er ook daadwerkelijk beter van wordt. Want ons uiteindelijke doel is de ontwikkeling van betere behandelmethoden. De patiënt moet er baat bij hebben.

Onderzoekers

In het NKI-AVL werken meer dan driehonderd wetenschappers, geholpen door een vergelijkbaar aantal medewerkers in ondersteunende functies. Ze zijn met grote gedrevenheid op zoek naar de achilleshiel van de kanker. Wie bij wetenschappers denkt aan warrige oude mannen, komt in het NKI-AVL echter bedrogen uit... De helft van de onderzoekers is vrouw en veruit de meeste onderzoekers zijn onder de veertig. Een kwart van de onderzoekers komt uit het buitenland. Ze komen uit meer dan vijftig verschillende landen. Zij hebben bewust gekozen voor het NKI-AVL om hun onderzoek vorm te geven en uit te bouwen. Wij hebben gekozen voor hen, omdat wij vertrouwen op hun inzichten en kwaliteiten. Per jaar publiceren onderzoekers van het NKI-AVL zo'n vier- tot vijfhonderd artikelen in hoog aangeschreven internationale vaktijdschriften. Ook beschikt het NKI-AVL over een uitgebreid datacentrum met patiëntgegevens die van pas komen bij analyses en statistische berekeningen.

Dit betekent voor u

- Elke dag opnieuw zijn in het NKI-AVL talloze toponderzoekers uit binnen- en buitenland bezig de kennis over onder meer de werking van (kanker)cellen te vergroten.
- Jonge onderzoekers, oio's, en studenten worden door ervaren wetenschappers professioneel begeleid. Dagelijks informeren zij elkaar over hun bezigheden. Onderlinge discussie scherpt hun onderzoek aan.
- Doel van het onderzoek is om nieuwe behandelmethoden te vinden of bestaande methoden te verbeteren. Als dat lukt, kunnen deze in de dagelijkse klinische praktijk worden toegepast. Onderzoekers, artsen en verpleegkundigen werken daarom intensief met elkaar samen.
- Onderzoekers werken niet alleen samen met hun collega's uit het ziekenhuis, er zijn ook veel nationale en internationale contacten. Ook buiten Nederland staat het onderzoek in het NKI-AVL hoog aangeschreven.
- Ons researchinstituut wil topprestaties blijven leveren. Onderzoekers staat daartoe hoogwaardige apparatuur ter beschikking en deskundige ondersteuning. Ze passen geavanceerde technieken toe om hun doel te bereiken.
- Wie het onderzoek wil steunen, kan Vriend worden van het NKI-AVL.

Het NKI-AVL als opleider

“Ik wil mezelf ontwikkelen in een lerende organisatie.”

Het NKI-AVL als opleider

Het NKI-AVL is zeer actief op het gebied van scholing, opleidingen en ontwikkeltrajecten. Jaarlijks promoveren er zo'n dertig oio's. Studenten van andere instituten weten ons te vinden voor kennisverrijking over oncologische zorg en onderzoek. Wie kiest voor de leerplek NKI-AVL, kiest voor een uitdagend, inspirerend en innovatief instituut.

Het nieuwe leren

Het NKI-AVL biedt contactonderwijs aan: in de collegebanken wordt de theorie geleerd, op de werkplek wordt verbinding gelegd met de praktijk. De kliniek is immers de plek waar het gebeurt. In het NKI-AVL leren arts-assistenten, paramedici, oncologen, radiologen, nucleair geneeskundigen, verpleegkundigen en vele anderen op de werkplek hoe zij de oncologiezorg en behandeling volgens de *state-of-the-art* kunnen uitvoeren en verbeteren. Stage en praktijkleren zijn dus een prominent gegeven binnen het NKI-AVL.

Het NKI-AVL stimuleert *training on the job*, bedoeld voor ervaren medewerkers die moeten leren een nieuwe techniek toe te passen of een nieuw apparaat te bedienen. Hun trainingsprogramma wordt afgesloten met een certificaat. Bovendien investeren wij erin nieuwe inzichten veilig te borgen in de organisatie, zodat we ze kunnen gebruiken bij de ontwikkeling van nieuwe kennis, vaardigheden en informatietechnologieën.

Lerende organisatie

Education permanente, daar draait het om in het NKI-AVL. We blijven altijd leren, ons ontwikkelen, onze kennis verbreden. Dat kan ook niet anders als je bij de top wil blijven horen. Een topinstituut drijft op medewerkers. Wij hechten er belang aan dat zij zich op elk niveau kwalificeren en ontwikkelen tot steeds betere teamleiders, voorlichters, onderzoekers of artsen. We doen baanbrekend onderzoek en we hebben een internationale uitstraling. Onze patiënten zijn tevreden; ze geven hoog op over de inzet en betrokkenheid van onder andere artsen en verpleegkundigen.

Groeiambitie

Met de vergrijzing neemt ook de vraag naar oncologische deskundigheid toe. Het NKI-AVL speelt daarop in en heeft een groeiambitie; dat doet een beroep op alle professionals van het instituut. Ze moeten leergierig, flexibel, breed inzetbaar, vernieuwend en gemotiveerd zijn. Iedereen zal een steentje moeten bijdragen om het instituut blijvend te laten excelleren, onder andere door het volgen van opleidingen, trainingen en cursussen.

Aansluiting bij het grote geheel

Onderzoek, opleidingen en ontwikkeltrajecten sluiten bij het organisatiebeleid aan. Daarvoor is het belangrijk dat we op strategisch niveau helderheid creëren. Zo kunnen we activiteiten bevorderen die medewerkers mee doen groeien, zodat ze kunnen bijdragen aan de doelen van de organisatie. Hiervoor wordt regelmatig competentieontwikkeling ingezet: een methodiek om medewerkers in gedrag, kennis en vaardigheden te laten aansluiten bij wensen van de organisatie. Ondanks de groeiambitie,

Use it or loose it. Ofwel: wat je geleerd hebt, verleer je weer snel. Met name verpleegkundigen investeren tijd en energie in onderhoud en borging van technieken en vaardigheden. Ze doen bedside teaching, en oefenen wondzorg, voorbehouden handelingen en reanimatietechnieken.

Maar er zijn méér manieren om te leren. De term *blended learning* staat voor een combinatie van contactonderwijs en e-learning. Leren via de personal computer. De radiotherapeutisch laboranten waren de eersten in het NKI-AVL die deze ontwikkeling toepasbaar maakten voor de beroepsgroep. Zij ontwikkelden een uitgebreid e-learning programma met toetsvragen om de beroepskennis te testen en te actualiseren. E-learning is onlangs ook bij de verpleegkundige beroepsgroep geïntroduceerd. Ook in de opleiding tot specialist wordt via internet kennis met elkaar gedeeld.

willen we blijven voldoen aan de hoogste kwaliteitseisen. Ook op het gebied van bijvoorbeeld bedrijfsvoering. Nieuwe inzichten over efficiency en financieel beheer worden gekoppeld aan de dagelijkse praktijk.

Veiligheid

Patiëntveiligheid staat hoog op onze agenda. Er wordt onderwijs gegeven over veilig medicijnbeleid en stralingshygiëne. Er is veel aandacht voor inrichting van de werkomgeving: hoe voorkom je dat er onnodig fouten worden gemaakt? Binnen het instituut worden reanimatietrainingen gegeven, en trainingen BHV (Bedrijfs Hulp Verlening) en EHV (Eerste Hulp Verlening). Elke medewerker dient immers te weten wat te doen bij levensbedreigende situaties. Ook wordt er een zogenaamd *awareness programma* ontwikkeld, zodat medewerkers zich bewust zijn van de mogelijke risico's en bedreigingen van buitenaf.

De toekomst

Met de huidige toename van het aantal patiënten met kanker ligt er een belangrijke taak voor het NKI-AVL. Behalve om een heldere visie, vraagt het óók om een proactieve en aantrekkelijke werkgever te blijven. We moeten méér professionals aan ons binden die onze groeiambitie kunnen waarmaken. Daarvoor zetten we speciale programma's op.

Dit betekent voor u

- Zo'n dertig specialisten en onderzoekers van het NKI-AVL bekleden een leerstoel aan een Nederlandse universiteit en in samenwerking met het AMC en het VUmc wordt er veel postdoctoraal en promotieonderzoek georganiseerd voor onderzoekers in opleiding.
- Informatietechnologie is een belangrijk thema binnen het NKI-AVL. Alle medewerkers hebben mogelijkheden om computertrainingen te volgen, zodat ze op de hoogte blijven van de nieuwste ontwikkelingen op dit gebied.
- Per jaar worden er gemiddeld zestig verpleegkundigen opgeleid tot oncologieverpleegkundige. Ongeveer vijftien verpleegkundigen volgen de opleiding intern met praktijkstages binnen het NKI-AVL. Onze opleiding staat bekend om de constante kwaliteit en de hoge standaarden. Daarom
- verkiezen veel verpleegkundigen een oncologieopleiding in het NKI-AVL.
- In het NKI-AVL wordt steeds vaker projectmatig gewerkt. Dat vraagt om een verandering in de werkcultuur. Resultaten moeten immers zichtbaar worden gemaakt en moeten controleerbaar zijn. Daarom is het belangrijk een project volgens een vast stramien uit te voeren. Hiervoor worden computerprogramma's ontwikkeld. Ook wordt er een nieuw Management Development traject gemaakt, met een prominente rol voor het thema *resultaatgerichtheid*.
- Het jaarlijkse symposium voor verpleegkundigen en paramedici wordt altijd zeer hoog gewaardeerd en als toonaangevend beschouwd. Ieder jaar staat er een vernieuwend thema centraal.

Het NKI-AVL als werkgever

“Mijn inzet zorgt er mede voor dat we aan de top staan.”

Het NKI-AVL als werkgever

Het NKI-AVL is een van de beste werkplekken van Nederland. Dat vinden wij zelf, maar dat blijkt óók uit onderzoek dat in 2009 is verricht en is gebaseerd op het medewerkerstevredenheidsonderzoek. Van alle ziekenhuizen in Nederland stond het NKI-AVL in 2009 het hoogst genoteerd.

Medewerker aan het woord

Marit Poulissen. Werkt ruim vijf jaar als oncologieverpleegkundige bij het NKI-AVL.
 "Saai is het nooit op de zesde etage van het NKI-AVL. Als verpleegkundige staan wij voor de uitdaging onze patiënten bij te staan in hun angst, vrees en hoop. Ingrijpende behandelingen brengen intensieve verpleegkundige zorg met zich mee. Je kunt op onze afdeling je 'liefde voor de chirurgie', zoals het verzorgen van grote wonden, het aanleren van stomazelfzorg en diverse verpleegtechnische handelingen combineren met het 'meepuzzelen' bij interne problemen. Uiteenlopende situaties dagen ons uit tot nadenken, goed observeren, handelen in kritieke situaties en samenwerken binnen een zeer multidisciplinair team. Natuurlijk moet er ook bij ons hard gewerkt worden maar daarnaast is het geven van voorlichting en psychosociale begeleiding een belangrijk onderdeel van ons vak."

Open cultuur

Het NKI-AVL zijn twee instituten onder één dak; een onderzoeksinstituut (NKI) en een ziekenhuis (AVL). Werken bij het NKI-AVL betekent werken bij een onderzoeksinstituut dat behoort bij de wereldtop en in een ziekenhuis dat landelijke bekendheid geniet als het gaat om de beste behandelingen voor de meeste tumorsoorten. Kenmerkend voor het NKI-AVL is dat het zowel nationaal als internationaal naam en faam heeft, als wel een cultuur kent waar medewerkers gemakkelijk bij elkaar binnenlopen en velen elkaar kennen. Daardoor zijn de lijnen kort, en is er een prettige werksfeer die als goed wordt gewaardeerd, zoals blijkt uit het tevredenheidsonderzoek. Sinds kort ontmoeten medewerkers elkaar óók in het aansprekende personeelsrestaurant Tiffany's, dat niet onderdoet voor een trendy restaurant in hartje Amsterdam!

Arbeidsvriendelijk

Het NKI-AVL is ook een arbeidsvriendelijke werkplek. Zaken als salaris, pensioenen en andere secundaire arbeidsvoorwaarden zijn hier goed geregeld. De mogelijkheden voor medewerkers om zich te ontwikkelen zijn minstens zo belangrijk. We geven afgestudeerde of bijna afgestudeerde verpleegkundigen de kans werkervaring op te doen als verpleegkundige. Er is zelfs een verpleegunit opengesteld waar verpleegkundigen hun deskundigheid kunnen uitbreiden onder leiding van een erkend oncologieverpleegkundige. Verpleegkundigen kunnen doorgroeien naar oncologieverpleegkundige, verpleegkundig beleidsmedewerker, verpleegkundig specialist of een leidinggevende functie.

Medewerker aan het woord

Rina Bouwman. Werkt sinds vier jaar in het NKI-AVL als radiotherapeutisch laborant.

“De functie radiotherapeutisch laborant is mij op het lijf geschreven. Patiënten worden bij ons bestraald en we begeleiden hen bij dit proces. Het werk is afwisselend. Je combineert je technische kennis met de patiëntenzorg. Maar je werkt als radiotherapeutisch laborant ook veel achter de schermen. Want voorafgaand aan de bestralingsbehandeling, wordt er voor elke patiënt een individueel bestralingsplan gemaakt op basis van beeldvorming en medische gegevens. Bovendien krijg je hier de kans om je technische kennis in te zetten bij steeds andere projecten.

Ons team bestaat uit gemotiveerde collega's met hart voor hun vak. Ook ik heb bewust gekozen voor het NKI-AVL. Dit is een van de grootste radiotherapeutische centra in Nederland en hier staat de meest geavanceerde bestralingsapparatuur.”

Verschillende functies

Het primaire zorgproces en de dienstverlening aan onze patiënten staan in het NKI-AVL centraal. Met andere woorden: alles draait om de patiënt. Dat gegeven is ook de basis geweest voor onze organisatiestructuur. Het instituut is opgebouwd uit een aantal clusters. Ieder cluster wordt aangestuurd door een medisch clusterhoofd die wordt bijgestaan door een manager. De grootste groepen medewerkers van het NKI-AVL zijn werkzaam binnen de medische en verpleegkundige zorg én binnen het onderzoek. Maar er werken ook professionals bij ondersteunende diensten, zoals *Service Diensten*, *Automatisering*, *Informatievoorziening* en *Financiën*. Voor al die functies zijn er diverse doorgroeimogelijkheden. Op www.nki.nl vind je daarvan een overzicht.

Technici

En dan zijn er nog de functies waarvoor een technische achtergrond vereist is. Voor veel technici lijkt ons instituut niet meteen de meest voor de hand liggende werkplek. Onterecht, want medische apparatuur is bij de behandeling van kanker onmisbaar. En die apparatuur wordt steeds geavanceerder. Onderhoud, verdere ontwikkeling en implementatie van de nieuwste apparatuur zijn uitdagingen waar onze technische geschoolde collega's voor staan. Ook is er in het NKI-AVL veel aandacht voor het ontwikkelen van nieuwe behandelmethoden met de nieuwste bestralingsapparatuur.

Werken als onderzoeker

Het Nederlands Kanker Instituut staat wereldwijd bekend als *center of excellence*. Het is een aantrekkelijke werkplek voor ambitieuze onderzoekers. In totaal werken meer dan driehonderd academische en niet-academische onderzoekers in een *state-of-the-art* omgeving waar de meest moderne faciliteiten tot hun beschikking staan. *The Scientist* heeft het NKI-AVL uitgeroepen tot een van de beste plaatsen om te werken als postdoc. Of je nu als analist aan de slag wilt of hier je promotieonderzoek wilt doen, als je een bijdrage kunt leveren aan het oplossen van het kankervraagstuk ben je van harte welkom te solliciteren. Kijk voor vacatures op www.nki.nl.

Dit betekent voor u

- Of je nu werkt als onderzoeker, arts, verpleegkundige, of bij een van de ondersteunende afdelingen, wie bij ons werkt wil bijdragen aan de goede reputatie van het NKI-AVL.
- Wij bieden een prettig werkklimaat, een goede sfeer en een open cultuur.
- Ons instituut geniet veel bekendheid. Er wordt op nationaal en internationaal niveau nauw samengewerkt met andere gerenommeerde instellingen.
- We zijn een organisatie waar veel medewerkers gemakkelijk bij elkaar binnenlopen en elkaar bij naam kennen. Het NKI-AVL behoort niet voor niets tot de vijftiengte beste werkgevers van Nederland.
- Het NKI-AVL levert een aanzienlijke bijdrage aan het oplossen van het kankervraagstuk. Wij hebben een groeiambitie.
- We hebben ons succes te danken aan onze gemotiveerde en gepassioneerde medewerkers. Stuk voor stuk professionals. We bieden onze medewerkers een goed salaris, goede secundaire arbeidsvoorwaarden en voldoende mogelijkheden om zich verder te kunnen ontwikkelen.
- Iedereen die zich bij ons wil aansluiten, wordt van harte uitgenodigd op onze site te kijken voor de openstaande vacatures. Zie www.nki.nl.

Het NKI-AVL als goed doel

“Met enorme inzet werken wij aan het bestrijden van kanker. Wordt u ook donateur?”

Het NKI-AVL als goed doel

Jaarlijks bezoeken duizenden mensen het NKI-AVL. Als patiënt, als bezoeker of in een andere hoedanigheid. De betrokkenheid bij ons instituut is groot. Veel mensen willen die betrokkenheid tonen. Ze organiseren een inzamelingsactie, worden vaste donateur, of nemen het instituut op in hun testament.

Fototentoonstelling

Anouk Jongasma was zevenentwintig jaar toen ze de diagnose borstkanker kreeg. Ze organiseerde een fototentoonstelling van vrouwen met borstkanker, gefotografeerd door Nederlands beste fotografen. Alle gefotografeerde vrouwen hebben gekozen voor een borstreconstructie na amputatie. Het is een mogelijkheid waarvan maar weinig vrouwen op de hoogte zijn. Met de tentoonstelling vroeg Anouk aandacht voor de borstreconstructie. De foto's zijn geveild tijdens een grootse bijeenkomst in het Concertgebouw in Amsterdam. De opbrengst kwam volledig ten goede aan onderzoek in het NKI-AVL.

Kennis verwerven

Het NKI-AVL bekleedt een vooraanstaande positie op het gebied van onderzoek en behandeling van kanker. Zowel in Nederland, als in de rest van de wereld. Toponderzoekers werken voortdurend aan verbetering van bestaande behandelingen, en ze proberen het mechanisme achter kanker te ontrafelen. Hoe ontstaat kanker en hoe werkt een tumorcel? Hoe beter we begrijpen welke processen er in een cel plaatsvinden, hoe beter we de behandelingen hierop af kunnen stemmen. Dankzij wetenschappelijk onderzoek hebben we de afgelopen jaren al veel bereikt. Maar kennis verwerven kost geld. En voor hoogwaardig wetenschappelijk onderzoek is het NKI-AVL steeds meer afhankelijk van giften en donaties.

Giften

Het NKI-AVL kent een bloeiende cultuur waar het gaat om steun van particulieren. Bezoekers, patiënten, oud-patiënten en familieleden sluiten zich graag aan als donateur van het NKI-AVL om daarmee uiteenlopende projecten te financieren. Deze giften stellen het instituut in staat nieuwe behandelmethoden te ontwikkelen en bestaande behandelmethoden te verbeteren. Uw bijdrage kan bestaan uit een jaarlijkse bijdrage, een eenmalige gift of een periodieke schenking. Dit geld wordt goed besteed. Er wordt nieuwe, vaak zeer kostbare, apparatuur van aangeschaft die onmisbaar is voor de voorzetting van het onderzoek of bij het stellen van de juiste diagnose. Maar met het geld worden ook speciale onderzoeksprojecten gefinancierd.

Actie voor gynaecologische kankers

Sandra Pekel-Vis is overleden aan eierstokkanker. Ze was dertig jaar. Ter nagedachtenis hebben haar vriend en beste vriendin de *Starz Foundation* opgericht: een stichting die een campagne voert om gynaecologische kankers méér onder de aandacht te brengen. De opbrengsten komen ten goede aan onderzoek naar preventie, oorzaak en behandeling van gynaecologische kankers in het NKI-AVL. In de serie van BNN *Over mijn lijk* waren de laatste maanden van Sandra te volgen.

Gesponsorde snorren

In de maand november heeft een groot aantal mannen in Nederland de snor laten staan. Ook bekende Nederlanders en medewerkers van grote bedrijven deden mee. Door hun snor te laten sponsoren, hebben de mannen uiteindelijk ruim € 45.000,- opgehaald voor onderzoek naar prostaatkanker in het NKI-AVL.

Verschillende mogelijkheden

Onze donateurs betalen minimaal € 25,- per jaar en krijgen vier keer per jaar het magazine de Antoni toegestuurd. Antoni informeert op toegankelijke wijze over het laatste nieuws op het gebied van onderzoek naar kanker en de behandeling ervan. Er komen artsen, patiënten en onderzoekers aan het woord. Soms zijn er persoonlijke redenen voor een gift. De gift kan eenmalig zijn of kan een aantal jaren achtereenvolgens plaatsvinden. Door zo'n periodieke schenking notarieel vast te leggen, wordt het bedrag belastingtechnisch volledig aftrekbaar. Opname in een testament of een legaat loopt ook via de notaris.

Eigen initiatief

Steeds vaker tonen mensen hun betrokkenheid bij het NKI-AVL door op eigen initiatief een actie of evenement te organiseren. Sportieve sponsoracties, geldinzamelingsacties, een particuliere collecte bij een verjaardag, jubileum of andere gelegenheid. Een benefietavond waarvan de opbrengsten ten goede komen aan het kankeronderzoek in het NKI-AVL. Er zijn talloze mogelijkheden. Onze collega's van de afdeling Fondsenwerving ondersteunen u graag bij uw initiatief.

Dit betekent voor u

- Elke dag zijn er kinderen, pubers en volwassenen die te horen krijgen dat ze kanker hebben. U kunt iets voor hen doen.
- Uw bijdrage is van betekenis voor patiënten van vandaag, en die van de toekomst.
- De mogelijkheden voor het steunen van kankeronderzoek binnen het NKI-AVL zijn legio. De afdeling fondsenwerving vormt de schakel tussen (potentiële) schenkers en het NKI-AVL. Zij geven voorlichting over de mogelijkheden, adviseren over juridische en fiscale aspecten en helpen initiatiefnemers acties op touw te zetten.
- Voor meer informatie: 020 512 28 56 of fondsenwerving@nki.nl.

100 jaar ervaring

De geschiedenis van het Nederlands Kanker Instituut - Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis begint in maart 1913. Toen vonden de eerste besprekingen plaats over de oprichting van een instituut waar 'lijders aan boosaardige gezwellen' behandeld konden worden. In het instituut moest ook 'een bijzondere studie van den kanker en aanverwante ziekten' kunnen plaatsvinden.

Initiatiefnemers waren de Amsterdamse hoogleraar Chirurgie prof. dr. J. Rotgans, de Amsterdamse uitgever J.H. de Bussy en hoogleraar Pathologie prof. dr. W. M. De Vries.

De oprichtingsvergadering op 10 oktober 1913 werd bijgewoond door zestien prominenten uit de medische wereld en de Amsterdamse burgerij. Direct na de oprichting van de *Vereniging Het Nederlands Kanker Instituut* werd een grote landelijke actie gevoerd om geld in te zamelen. Overal werden regionale comités gevormd. Prof. dr. J. Rotgans trok door het land om toespraken te houden. En met succes: op 26 mei 1914 was het voor die tijd hoge bedrag van f 315.000,- bijeengebracht.

Het geld werd gedeeltelijk geïnvesteerd in een tijdelijke locatie, Keizersgracht 206, die de naam 'Antoni van Leeuwenhoek-huis' kreeg. De kliniek bood plaats aan zeventien patiënten, op het lab waren acht à tien werkplaatsen. De hoofden van beide afdelingen waren verplicht om zoveel mogelijk met elkaar samen te

werken. Ook het multidisciplinaire karakter stamt al uit die tijd: sinds de oprichting worden alle gegevens van een patiënt opgeslagen in één dossier. In 1916 werden de eerste nieuwe onderzoeksgebieden verkend: in de kliniek werden pogingen ondernomen patiënten te behandelen met chemotherapie, in het researchlab was men bezig met het kweken van menselijk gezwelweefsel buiten het lichaam. Ook het immunologisch onderzoek kwam van de grond. Het aantal bestralingen nam toe. In 1922 hield het instituut een eerste internationale bijeenkomst, waaraan tien buitenlandse en dertien Nederlandse onderzoekers deelnamen.

Na de oorlogsjaren werden vele wijzigingen aangebracht in structuur en organisatie van zowel de kliniek als het researchlaboratorium. De directie werd geleidelijk uitgebreid, evenals het aantal wetenschappelijke afdelingen. In de kliniek ontstonden meer vakgroepen: Chirurgie, Radiotherapie, Interne Geneeskunde, KNO, Gynaecologie en

Klinische Chemie. Er kwamen echter géén aparte patiëntenafdelingen, omdat het belang van multidisciplinaire behandeling voorop bleef staan.

Al in de eerste jaarverslagen wordt melding gemaakt van ruimtegebrek. De klinische en poliklinische bestralingen namen een vlucht waardoor er extra ruimten gehuurd moesten worden, tijdelijk aan het Rokin, en vanaf 1 mei 1917 aan de Prinsengracht 1011. Daar werden twee nieuwe bestralings-toestellen geplaatst. In 1929 betrok de vereniging het oude Militair Hospitaal aan de Sarphatistraat. In 1959 viel de beslissing voor nieuwbouw op de huidige locatie aan de Plesmanlaan in Amsterdam-West. In 1976 werd begonnen met de nieuwbouw voor het laboratoriumgebouw, dat in 1979 in gebruik werd genomen. In 2001 werd gestart met de bouw een nieuw ziekenhuisgebouw dat in september 2003 in gebruik is genomen. De rest van het complex zal in 2013 volledig gerenoveerd en deels uitgebreid zijn.

Center of excellence

Hare Majesteit Koningin Wilhelmina ontving bij haar Gouden Regeringsjubileum in 1948 een Nationaal Geschenk: een miljoen euro (ruim twee miljoen gulden). Zij besloot dit bedrag te besteden aan de bestrijding van kanker. Hiermee was het Koningin Wilhelmina Fonds (KWF) een feit. Toen duidelijk werd dat het KWF blijvend geld zou gaan inzamelen, zocht het bestuur van het NKI-AVL toenadering om te overleggen over samenwerking. In 1951 sloot het NKI-AVL een overeenkomst met KWF. Deze overeenkomst stipuleerde dat het NKI-AVL eigen fondsenwerving zou stoppen en jaarlijks een subsidie van f 500.000,- van het KWF zou krijgen. Onder voorwaarden mocht het NKI nog wel het eigen ledenbestand op peil houden en giften van meer dan f 1.000,- ontvangen.

Ook nu nog is er een intensieve samenwerking tussen het NKI-AVL en KWF Kankerbestrijding en ontvangt het instituut jaarlijks een deel van de opbrengsten van KWF Kankerbestrijding.

Koningin Beatrix is beschermvrouwe van het NKI-AVL. Het instituut bestaat uit een wetenschappelijk onderzoekslaboratorium en een gespecialiseerde kliniek. Sinds de oprichting is de primaire doelstelling de ziekte kanker te bestrijden door middel van patiëntenzorg, research en onderwijs. De ambitie is voortdurend een belangrijke bijdrage te leveren aan het oplossen van het kankervraagstuk op basis van de unieke wisselwerking tussen wetenschappelijk onderzoek en klinische toepassing. Samenwerking tussen lab en kliniek ligt diep verankerd in onze organisatie.

Het NKI-AVL werkt samen met academische ziekenhuizen, universiteiten en wetenschappelijke onderzoeksinstituten in Nederland en in het buitenland. Nationaal en internationaal heeft het NKI-AVL een groot aandeel in het oncologisch onderzoek, de oncologische zorg, en in de opleiding van hooggekwalificeerde kankeronderzoekers, klinisch-oncologische specialisten, paramedici en verpleegkundigen. Het NKI-AVL wordt inter-

nationaal erkend als een *center of excellence* op het gebied van kanker.

Het NKI-AVL heeft drie kerntaken:

- Het bieden van hoogwaardige diagnostiek en medische en verpleegkundige zorg, gericht op het voorkomen en bestrijden van kanker. Ons voortdurend streven is nieuwe methoden te ontwikkelen en bestaande methoden te verbeteren.
- Het verrichten van een breed scala aan kankergelateerd wetenschappelijk onderzoek, zowel fundamenteel biologisch en klinisch onderzoek als epidemiologisch en psychosociaal onderzoek. De ambitie is onderzoek te blijven doen op internationaal topniveau.
- Het vergroten van de deskundigheid in het voorkomen en behandelen van kanker binnen en buiten het instituut door overdracht van kennis en het opleiden van artsen, onderzoekers en andere medewerkers in de oncologie.

Dit betekent voor u

- Al een eeuw lang levert het NKI-AVL belangrijke bijdragen aan de verbetering van de behandeling van kanker.
- De internationale erkenning van het NKI-AVL als *center of excellence* waarborgt voor u kwaliteit en professionaliteit. Op welke manier u ook betrokken bent, als patiënt, bezoeker, arts, onderzoeker, medewerker of donateur.
- Doordat alle faciliteiten onder één dak zijn gehuisvest en de communicatielijnen kort zijn, kunnen beslissingen snel worden genomen.
- Traditiegetrouw kent het NKI-AVL een intensieve samenwerking tussen laboratorium en kliniek. Nieuwe behandelmethoden die in het onderzoek worden ontdekt, kunnen daardoor direct worden toegepast in de praktijk. Patiënten hebben daar profijt van.
- Er is een constante behoefte aan groei. Enerzijds omdat er meer mensen met kanker worden gediagnosticeerd en omdat hun overlevingskansen stijgen. Anderzijds omdat wij als instituut hoge ambities hebben. We willen steeds meer bereiken.
- Nieuwe behandelmethoden en nieuwe inzichten vragen om meer ruimte in de kliniek en de research. Dus ook komende jaren zal er veel worden verbouwd.

Onze ambitie

De komende jaren zullen steeds meer mensen getroffen worden door de ziekte kanker. In Nederland zal het aantal patiënten met kanker in 2015 naar verwachting zijn gestegen tot 700.000. Dankzij verbeterde behandelmethoden genezen steeds meer mensen en leven steeds meer patiënten met kanker. Artsen en onderzoekers van het NKI-AVL spelen een belangrijke rol in het ontwikkelen van deze nieuwe behandelmethoden.

Het NKI-AVL wil groeien. We willen meer patiënten behandelen, meer nazorg verlenen en meer onderzoek doen. Het is dus noodzakelijk om de ziekenhuis-capaciteit te vergroten. Met meer artsen en verpleegkundigen, maar ook met uitbreidingen van de bebouwing. Onlangs is een zesde operatiekamer bijgebouwd en is er op het voorterrein een tijdelijke polikliniek geopend. De tijdelijke huisvesting maakt het mogelijk om voorafgaand aan definitieve bouw op locatie al meer patiënten te behandelen.

Het NKI-AVL streeft ernaar elk jaar vijf procent meer patiënten te kunnen behandelen. Kwaliteit, patiëntgerichtheid en efficiency gaan daarbij hand in hand. Er zal bovendien steeds vaker een beroep gedaan worden op het radiotherapeutisch centrum van het NKI-AVL. Omdat de toename van patiënten niet op de huidige locatie kan worden opgevangen, gaat de afdeling Radiotherapie dependances openen op locatie bij Tergooiziekenhuizen, en bij het Spaarne Ziekenhuis in Hoofddorp.

De organisatie

De dagelijkse leiding van het NKI-AVL is in handen van de Raad van Bestuur. De leden van de Raad van Bestuur zijn tezamen eindverantwoordelijk voor de algehele gang van zaken binnen het instituut. Binnen de Raad van Bestuur zijn de portefeuilles *wetenschapsbeleid, zorg & zorgontwikkeling* en *organisatie & bedrijfsvoering* verdeeld. De Raad van Bestuur wordt benoemd door de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid en de algemene gang van zaken van het NKI-AVL.

Het primaire proces van de organisatie is ondergebracht in zes organisatie-onderdelen:

- Diagnostische Oncologische Disciplines (DOD)
- Heelkundige Oncologische Disciplines (HOD)
- Medische Oncologische Disciplines (MOD)
- Radiotherapie
- Research

De organisatieonderdelen worden centraal ondersteund door de Service Diensten, Centrale Kankerbibliotheek, Automatisering, Informatievoorziening & Financiën, Personeel & Organisatie, PR & Voorlichting en de Wetenschappelijke Administratie.

Aantal medewerkers NKI-AVL

Kliniek	938
Radiotherapie	289
Research	498
Staf/ondersteuning	331
Totaal	2.056
FTE	1.683

Contact

NKI-AVL

Bezoekadres

Plesmanlaan 121

1066 CX Amsterdam

Postadres

Postbus 90203

1006 BE Amsterdam

Tel. 020 512 91 11

www.nki.nl

Voor algemene patiëntgerelateerde vragen kunt u contact opnemen met het voorlichtingscentrum: 020 512 29 91.

Sollicitanten en studenten die stage willen lopen kunnen contact opnemen met de afdeling P&O: work@nki.nl.

Voor meer informatie over doneren, Vriend worden en andere vormen van steun: fondsenwerving@nki.nl of tel.nr. 020 512 28 56.

Colofon

Tekst Afdeling PR&Voorlichting NKI-AVL

Fotografie Tessa Posthuma de Boer, Jan Schot en Audiovisueel Centrum NKI-AVL

Ontwerp Room for ID's

Druk NPN Drukkers

juli 2010

---

www.nki.nl
